

DZIENNIK POMORSKI

PRZEDPŁATA:

Miesięcznie w ekspedycji . . .	2,55 zł.
Z odnośniami i w agencjach . . .	2,65 „
Na pocztę, już z odnośniami . . .	2,80 „
Kwartalnie w ekspedycji . . .	7,65 „
Na pocztę już z odnośniami . . .	8,67 „

Strajki i inne wypadki zwalniają Wydawnictwo z dostarczania numerów bez zwrotu — części kwoty abonamentowej. —

OGŁOSZENIA:

od wiersza 6-cio lam. lub jego miejsca 15 gr.
w dziale ogłoszeniowym, od wiersza mm.
3 lam. lub jego miejsca 40 gr. w dziale
redakcyjnym. Z zagranicy 100% drożej.

Ogłoszenia przyjmuje się do godz. 9. przed poł.

Sroda: NMP. Loretańskiej
Czwartek: Damazego

CHOJNICE, czwartek dnia 11. grudnia 1930 r

Słońca wschód 8 2 zachód 15,44
Księżycy wschód 20,45 zach. 1 59

Więści o krótkiej treści

Katastrofa w porcie włoskim

W porcie Susaka podczas burzy parowiec Topoia rzucony został na pomost pasażerski, który się zarwał — Dużo publiczności, w tem orkiestra wojskowa, wpadło do morza — 6 osób utonęło, 40 jest rannych

Strajk generalny w Hiszpanji

W Madrycie i w Walencji wybuchł strajk generalny — Podczas demonstracji we wtorek zabity został jeden robotnik, 3 jest rannych z których 1 zmarł niebawem

Skazanych w Moskwie

ostatnio inżynierów a następnie ukłaskawionych zamierza się wysłać na Ural, gdzie mają pracować w sowieckim przemyśle metalurgicznym

Wobec braku gotówki w Rosji

wypłacać się będzie odtąd robotnikom bony na otrzymywanie artykułów pierwszej potrzeby a tylko 20 procent w gotówce

Laval u Doumerguea

Laval oświadczył prezydentowi Republiki że utworzy rząd wybitnych osobistości — Wchodzi dońprawy wszyscy członkowie rządu Tardieu który sam ma zostać ministrem robót publicznych — Laval przejmie ministerstwo spraw wew

Nieszczęście w kopalni

W szybie Franciszka kopalni Anna I w Alsdorf lift pochwycił górnika Karola Klara i zadusił go Klar był żonaty i osierocił 4 nieletnich dzieci

Zgon wybitnego polityka niemieckiego

W poniedziałek zmarł w 79 roku życia przywódca centrum pruskiego Feliks Porsch, jeden z głównych wodzów katolików niemieckich

90 milionów Japończyków

Japonja liczy według ostatniego urzędowego liczenia ludności z Koreą razem 90 milionów mieszkańców

O. Ledóchowski u Ojca Świętego

Papież przyjął na dłuższym posuchaniu generała Towarzystwa Jezusowego, O Ledóchowskiego

13 osób poniosło śmierć na falach morskich

Włoski statek „Artiggio“ zatonął koło Belle Ville 6 osób poniosło śmierć, 7 zdołało się uratować

Skuner „Stormpetol“, który rozbił się o skały holowany do portu przez statek ratunkowy zatonął koło Westerly na pograniczu Connecticut Rhodoslar wraz z 7 marynarzami, którzy znajdowali się na jego pokładzie

Ibn Saud zaanektował arabskie państewko Assir

Arabskie pisma w Jerozolimie przynoszą wiadomość, wedle której władca dosyć silnego państwa Wahabitów w Arabji, Ibn Saud, zaanektował państewko sąsiednie Assir, które znajdowało się dotychczas pod protektoratem króla Wahabitów

Podrożenie tytoniu w Niemczech

Wedle doniesienia z Berlina nastąpi w Niemczech ogólna podwyżka cen tytoniu w ten sposób, że przy zachowaniu dotychczasowej ceny waga tytoniu względnie ilość sztuk będzie zmniejszona

Zatonięcie statku z 300 pasażerami

Na jeziorze Tungting w prowincji Hunan w Chinach Środkowych zatonął w czasie burzy parowiec „Sen Fao“ z 300 pasażerami i z całą załogą Tylko 5 osób zdołano z tonącego okrętu uratować Jako przyczynę zatonięcia podają przeładowanie okrętu

Wyrok w procesie moskiewskim

Dnia 8 grudnia zapadł wyrok najwyższego trybunału sowieckiego w sprawie członków partji przemysłowej Wyrok skazuje 5-ciu oskarżonych, a mianowicie Ramzina, Kalinnikowa, Larczewa, Czernowskiego oraz Fiedotowa, na karę śmierci przez rozstrzelanie i konfiskatę majątku

Trzech pozostałych oskarżonych tj Kuprianowa, Oskina i Sytnina, na 10 lat ciężkiego więzienia z konfiskatą majątków

Otwarcie Sejmu i Senatu

We wtorek nastąpiło otwarcie parlamentu polskiego — Już przed godz 12 sala Sejmu zapelniała się — Kolejno zajmowali miejsca posłowie Stron Narodowego po prawicy, obok nich mniejszości narodowe, z których przybyli tylko Niemcy i żydzi, dalej na lewo Bezpartyjny Blok Współpracy z Rządem, za nim na lewo PPS itd — W loży dyplomatycznej zasiadły pani marszałkowa Piłsudska, pani min Pristorowa, obok ambasador Laroche i inni dyplomaci

Punktualnie o godzinie 12 wszedł na trybunę premier Sławek i odczytał orędzie Pana Prezydenta — Zaledwie rozpoczął z czytaniem, komuniści wznosili zaczęli okrzyki demonstracyjne, zagłuszone oklaskami B B — W chwili odczytywania orędzia posłowie z BB powstali inni siedzieli Komuniści wznosili okrzyki nadal dopóki ich straż sejmowa na rozkaz premiera nie usunęła ze sali

Po odczytaniu orędzia p premier ogłosił Sejm za otwarty w imieniu Pana Prezydenta i w imieniu tegoż powołał posła Andrzeja Lubomirskiego na marszałka według starszeństwa, który objął przewodnictwo do czasu wyboru prezydium i odczytał rotę przysięgi — Po zaprzysiężeniu zarządził wybór marszałka — Karteczki oddało 409 posłów, z tego ważnych 300 — Na p **Kaźm Świtalskiego** padło 238 głosów, na p Zwierzynskiego z Stron Narodowego 62 głosy — P Świtalski zastrzegł sobie pół godziny do namysłu, poczem przyjął wybór i przejmując przewodnictwo wygłosił stosowne przemówienie — Tak w przemówieniu tem jak i w orędziu Pana Prezydenta podkreślono jako główne zadanie parlamentu nowoobranego zmianę ustawy konstytucyjnej —

Następne posiedzenie Sejmu w środę o godz 4 po południu — Na porządku obrad wybór wice-marszałków i sekretarzy

Warszawa, 9 grudnia — Dziś o godzinie 4 po południu nastąpiło otwarcie Senatu — Premier Sławek odczytał orędzie Pana Prezydenta wtem-samem brzmieniu co w Sejmie, poczem ogłosił

Senat za otwarty — Do przewodnictwa wezwał w imieniu Pana Prezydenta sen Thullie, który odebrał ślubowanie — Marszałkiem Senatu wybrano 75 głosami z pośród 108 oddanych głosów sen Raczkiewicz (wojewoda wileński z B B), który wygłosił przemówienie inauguracyjne — Następne posiedzenie wyznaczył p marszałek na czwartek, dnia 12 bm

Orędzie Pana Prezydenta brzmi:

Siła i rozwój Państwa gruntują się na powadze i mocy dobrych praw rządzących jego życiem Z pośród wielu koniecznych prac, które nowemu brane Sejm i Senat będą musiały dokonać, wysuwa się na czoło naprawa Konstytucji — Konstytucja dotąd w Polsce obowiązująca opracowana była w zgiełku wojny zewnętrznej i wśród głębokich wewnętrznych rozbieżności — Nie była ona niezależnym dorobkiem własnego doświadczenia własnej myśli i nie okazała się dziełem doskonałym, nie dając Państwu warunków dla rozwoju jego siły

Otwierając Sejm poprzedni wskazywałem na jego zadanie położenia nowych podstaw prawnych ustalających harmonijne współdziałanie władz Państwa — Kiedy przyszedłem do wniosku że nie potrafię za pomocą poprzedniego Sejmu potrzebnej dla Państwa naprawy dokonać, zdecydowałem się rozwiązać Sejm i Senat i odwołać się do opinii narodu — Wybory wprowadziły do Sejmu i Senatu przedstawicielstwo w składzie znacznie zmienionym — Pozwala mi to mieć nadzieję, że nowy Sejm i Senat przystąpią z całą dobrą wolą do wszystkich stojących przed nimi zadań a w pierwszym rządzie podejmą wielką pracę nad naprawą zasadniczych praw rządzących Rzeczpospolitą

Z wiarą, iż Sejm będzie się kierował w swej pracy wyłącznie dobrem państwa jako całości i troską o jego rozwój i siłę — otwieram Sejm Rzeczypospolitej — Podpisany Prezydent Rzeczypospolitej Ignacy Mościcki

Sojusz sekciarski

Krakowski „Ilustr Kurjer Codzienny“ donosi: Według wiadomości zaczerpniętych z organu ministra Benesa, „A-zet Pondelnika“ bawił w tych dniach, (a może jeszcze bawi) w Czechach jakiś bliżej nieokreślony reprezentant polskiego „kościółka narodowego“ Delegat ten w kołach zbliżonych do ministra spraw zagranicznych Benesa konferuje, przeprowadzając równocześnie pertraktacje z „patriarchą“ kościoła husyckiego, Prochaską

Celem tych konferencji jest nawiązanie kontaktu z czeskimi husytami Tzw kościół narodowy w Polsce za pewną pomoc finansową z Czech, oświadcza gotowość, zawarcia „unji religijnej“ Pozwoli to „kościółowi narodowemu“ w Polsce — cytując dalej „A-Zet Pondelnik“ — na nabranie większego rozmachu i wzmocnienie „ideowe“

Najciekawszym jest jednak znamienne wyznanie powyższego pisma, stwierdzające, iż Cze

si wołyńscy w liczbie 45 tysięcy zgłosili już „uroczysty akces“ do „kościółka narodowego“ w Polsce

Na podstawie powyższych wynurzeń, można się zorientować, o co właściwie chodzi. Niewątpliwie celem owego paktu, czy unji, jest dalsze szerzenie zamętu w Polsce, popieranie sekciarstwa i podważanie jedności religijnej

Znamienny jest odruch wśród Czechów wołyńskich Chcą oni widocznie bardzo intensywnie zasilić polski ruch sekciarski, jeśli tak skwapliwie i masowo wstępują w szeregi „kościółka narodowego“

Cześci wołyńscy w przeszłości swej mieli nie jeden grzech na sumieniu względem miejscowej ludności polskiej — obecny sojusz z hodurówkami — jak słusznie podkreśla „I K C“ — nie jest też aktem lojalności wobec Państwa Polskiego, a już stanowczo należy zaprotestować przeciwko obcym pieniądzom, przeznaczonym dla popierania sekciarstwa w Polsce!

tów aresztowano 4-rech najhańsliwszych prowodyrów, których pod konwojem odesłano do urzędu śleczego

Zamach polityczny w Paryżu

W Paryżu dokonano zamachu politycznego na b posła w Gruzji, Ramiowilli Poseł Ramiowilli został zabity dwoma strzałami rewolwerowe mi w chwili, kiedy udawał się na zgromadzenie polityczne Sprawca zamachu został aresztowany Jest nim 35-letni robotnik gruziński Szanak Wajge

Nieudała demonstracja komunistów

W poniedziałek w Warszawie usiłowali komuniści urządzić w dwóch miejscach demonstrację na ul Lubeckiego i na Nowolipkach Zebrane w obu tych miejscach grupy połączyły się następnie i z transparentami ruszyły w kierunku więzienia przy ul Dzielnej Przed bramą więzienia pro wodyrzy pochodu domagać się poczęli okrzykiem uwolnienia więźniów politycznych

Policja nie dopuściła do dalszego posuwania się pochodu, a w czasie rozpraszania demonsttran

Ruch Filomacki na Pomorzu

Karta z dziejów walki o polskość Pomorza
Skreślił prof. Adam Münnich, Toruń
(Dokończenie)

Tworzenie pomorskich kół filomackich było — jak już wiadomo — aktem samoobrony młodzieży gimnazjalnej przed germanizacją — A więc budzenie świadomości narodowej systematyczna praca pozaszkolna nad rozwijaniem ducha polskiego, skazanego na powolne konanie pod argusem okiem władzy szkolnej i pruskich pedagogów, krótko mówiąc: wychowanie narodowe — oto ideał, który przyświecał wyznawcom hasła filomackich na Pomorzu — Środkami zaś — jakich powszechnie używano, by ten cel osiągnąć, były poznanie literatury polskiej i jej historii, nauka języka polskiego, a wreszcie geografii i dziejów kraju ojczystego

Za podstawę każdej organizacji służył statut oparty w ogólnym zarysie na statucie chełmińskiego Towarzystwa Filomatów — Organizacje dzieliły się na Kółka po 3 — 10 członków, które podlegały tzw. Kółkowemu — Na czele wszystkich Kółek danej organizacji stał przewodniczący

W myśl przysięgi, jaką składano, przystępując do organizacji, członkowie obowiązani byli do zachowania najściślejszej tajemnicy we wszystkich sprawach towarzystwa — Powinni też być należąc do organizacji aż do końca swego pobytu w gimnazjum — Musieli oni brać czynny udział we wszystkich pracach, przewidzianych przez statut, a więc: w posiedzeniach naukowych, w obchodach i uroczystościach, wycieczkach itp. — Wreszcie każdy z filomatów obowiązany był opowiadać wyznaczony mu w terminie przepisany materiały z literatury, historii i gramatyki i musiał poddać się egzaminowi, który przeprowadzał Kółkowy

Na posiedzeniach filomaci odczytywali swoje prace pisemne na tematy, jakie im wyznaczył przewodniczący i przeprowadzali nad nimi dyskusje — Ponadto wygłaszali wykłady z zakresu historii i literatury oraz czytali wspólnie arcydzieła polskiej poezji i prozy, w pierwszym zaś rzędzie utwory Mickiewicza i Słowackiego

W tych miejscowościach, w których towarzystwo miało protektorów wśród obywatelstwa, zebrania odbywały się zazwyczaj w domu protektora — W domach i pod opieką protektorów zwykle znajdowały też bezpieczne schronienie biblioteczki filomackie, nieraz nawet wcale zasobne, skoro biblioteki w Chełmie i Nowemście liczyły 200 i 300 tomów

Oprócz posiedzeń zwyczajnych urządzano stałe uroczyste zebrania na pamiątkę Konstytucji 3 Maja, Powstania Listopadowego, i rocznicy śmierci Mickiewicza — Przemówienie okolicznościowe deklamacje i śpiewy patriotyczne stanowiły program tych skromnych, lecz jakżeż podniosłych uroczystości narodowych — Zachowały się także wiadomości o innych obchodach okolicznościowych patriotycznych — I tak np. Wiec wejherowski urządzał obchód ku czci Kopernika i Kraszewskiego i uczcił dwóchsetną rocznicę wiedeńskiej wiktoryi — Za przykładem filomatów wileńskich urządzano majówki w pobliskie okolice — Nie brak jednak i dalszych krajoznawczych wycieczek i to nie tylko po Pomorzu, lecz także do odległych miejscowości kraju lat dziecinnych autora Pana Tadeusza, ku którym wyrwały się z utęsknieniem serca braci filomackiej z nad Bałtyku, ożywionej szczególnym kultem dla Mickiewicza Warto też wspomnieć i o tem, że Chełmno i Wałcz wydawały nawet przez pewien czas własne pismo

Niektóre koła ofiarowywały zasłużonym członkom dyplomy honorowe lub pamiątkowe pierścienie i inne znaki filomatów, opuszczających gimnazjum obdarowywały książkami lub albumami Wpływy pomorskiego ruchu filomackiego były bardzo doniosłe — Tajne organizacje zaszczytowały dusze młodzieży gimnazjalnej idee wielkich Wileńczyków — One wśród niej krzewiły kult

Mickiewicza, którego twórczość stała się dla niej prawdziwą szkołą patriotyzmu i zagrzewała ją do ofiarnej służby narodowej — One w okresie najsłabszego ucisku krzewiły w niej wiarę w tę, co jeszcze nie zginęła — One nadawały ogólny kierunek całemu jej życiu, nastrajając je na ton górnieszy

Zdawały też sobie w całej pełni sprawę z ich znaczenia władze pruskie, które podejrzewając młodzież polską o należenie do tajnych organizacji, raz poraz podejmowały próby celem ich wyśledzenia — Więc też skoro tylko z końcem roku 1900, zresztą zupełnie przypadkowo padły na ślad istnienia towarzystw filomackich, rozpoczęły śledztwo na wielką skalę

Ofiarą dochodzeń, które rozpoczęły się w Poznaniu, padło szereg organizacji filomackich na Pomorzu — Ze 141 filomatów, przeciwko którym prokuratura w Toruniu prowadziła dochodzenia, 60 zasiadło na ławie oskarżonych — Byli to gimnazjaści, studenci Uniwersytetów i klerycy z Pelplina

Dnia 12 września 1901 roku, po czterodniowej rozprawie, sąd toruński 35 oskarżonych uznał winnymi występku z paragrafu 128 kodeksu karnego i za należenie do organizacji, której istnienie i cel miały być przed władzą zachowane w tajemnicy, skazał ich na karę od tygodnia do 3 miesięcy — 10 najmłodszych otrzymało nagana, zaś 15, którym winy nie zdołano udowodnić, uwolniono — Prawie wszystkich skazanych pruskie władze szkolne pozbawiły możliwości kształcenia się w jakichkolwiek uczelniach na obszarze Rzeszy Niemieckiej — Smutny los skazanych nie odstraszył gimnazjastów pomorskich od dalszej pracy w zakazanych organizacjach z których kilka pomimo procesów przetrwało aż do chwili powrotu Pomorza na łono macierzy — Wprawdzie wskutek wzmoczonej czujności władz pruskich działalność filomatów znacznie osłabła, lecz mimo to owoce zbiorowego wysiłku nie poszły na marne — Organizacje filomackie podtrzymały polskość Pomorza — Z ich łona bowiem wyszły liczne rzesze tych wszystkich działaczy narodowych, którzy zstępując między lud pomorski, ogniem własnego patriotyzmu tak rozplomieli potrafili jego duszę, iż jeden z uczestników zjazdu b filomatów, jaki się odbył w Toruniu w 25 lecie procesu, z całą śmiałością mógł powiedzieć o filomatach, że duch Mickiewicza i Zana w nich wcielony uratował polskość tej krainy; że niezwykła jego siła przemogła niewolę duszącą i Polskę oddała jej dzierżawę nadmorskie

Wzmocnienie obrony przeciwlotniczej Pomorza

Ogólne zgromadzenie programowo - budżetowe Komitetu Wojew L O P P, które odbyło się w ubiegłą niedzielę w sali posiedzeń Rady Miejskiej w Toruniu, dało imponujący przegląd pracy i działalności Wojewódzkiego Komitetu L O P P w Toruniu Świetne rezultaty, jakimi poszczycić się może akcja Wojewódzkiego Komitetu L O P P na Pomorzu, przyniosła zaszczyt stojącym na czele Komitetu pp gen Pasławskiemu — jako prezesowi, dr Pikorowi — jako sekretarzowi, kierownikom kół powiatowych i całej rzeszy bezimiennych współpracowników, którzy ogromem pracy przyczynili się waleśnie do tak świetnego rozwoju

Wśród obecnych zauważyliśmy m in. wicewojewodę p dr Seydlitz, starostę krajowego p Łąckiego, kuratora okręgu szkolnego p Szewina, prez Bolta, p prezesa S A Szyszko - Bohusza, p prok S A Jawornika, p prokuratora Hermana, p prokuratora Studnickiego, naczm Pom Urzędu Wojew p Grzanek, p radcę Błażewskiego p dr Pikora, p pułk Wolszlegiera, p pułk Menczaka, p prezesa inż Szepetyasa; starostę grodzkiego p Staniszwskiego i innych

Obrazy zagał prezes wojewódzkiego komitetu p gen Pasławski, witając wicewojewodę p dr

Seydlitz, starostę krajowego p Łąckiego, kuratora okręgu szkolnego p Szewina, prezydenta miasta Bolta delegata na zjazd Fidac'u p Szewica obecnych starostów i przybyłych delegatów kół powiatowych

Na przewodniczącego zebrania wybrano p wicewojewodę dr Seydlitz W skład prezydium weszli pp. prokurator Herman, Paprocki z Chojnic i Wybraniec z Działdowa

Po odczytaniu protokołu z ostatniego ogólnego zgromadzenia przystąpiono do omówienia budżetu na rok 1931, który przedstawił zebrany w ogólnych zarysach p dr Łukowicz Z kolei p inż Szepetyas scharakteryzował poszczególne pozycje w dochodach stwierdzając, że na większą część dochodów składają się składki urzędników i wojska, a drobną tylko sumę stanowią dobrowolne składki społeczeństwa i sfer kupieckich Referent zwrócił się z gorącym apelem do duchowieństwa o poparcie akcji L O P P i o czynny udział w pracy komitetów powiatowych Dział administracyjny bardzo obszernie przedstawił p dr Pikor, podkreślając w swem sprawozdaniu zasługi położone przez p Szewica około organizacji placówki L O P P wśród Polonji amerykańskiej, działalność w dziedzinie obrony gazowej przedstawił p pułk Wolszlegier, w dziedzinie obrony przeciwlotniczej p pułk Menczak

Po dłuższej dyskusji, w której zabierali głos m in pp starosta Niepokulczycki, starosta dr Bogocz, starosta Kalkstein dr Pikor i inni, przyjęto budżet w brzmieniu przedłożonym przez Zarząd Wojewódzki

Rezolucja

Następnie zebrani jednomyślnie uchwalili następującą rezolucję:

„W dopowiedzi na prowokacyjne i godzące w całość Polski a w szczególności Pomorza wystąpienie Treviranusa, oraz wywołaną tem akcją związków Rzeszy Niemieckiej, zebrani w dniu 7 XII 1930 r na Ogólnem Zgromadzeniu Programowo - Budżetowym Komitetu Wojewódzkiego L O P P delegaci Komitetów Powiatowych i Miejskich L O P P protestują przeciw jakiegokolwiek dyskusji w sprawie zmiany obecnych granic Rzeczypospolitej i uchwalają wyteńczyć wszystkie swe siły celem przeciwstawienia się wszelkim zakusom na całość Pomorza, wzywają wszystkie Komitety i Kółka Miejskie na Pomorzu do jaknajenergiczniejszej akcji w popieraniu zamierzeń i idei L O P P oraz dla zadokumentowania nierozwerności Pomorza z Macierzą wzywają Zarząd Komitetu Wojew L O P P do poczynienia starań dla wzmocnienia obrony przeciwgazowej i przeciwlotniczej Pomorza, jako zaś widomy znak tej akcji do wypłacenia w bieżącym roku Komitetowi Budowy Szkoły Gazowej w Warszawie tytułem subwencji 5000 zł w miarę posiadanych funduszy“

Po wyczerpaniu się porządku obrad przewodniczący p wicewojewoda dr Seydlitz zamknął zebranie krótkim przemówieniem

Osoby wojskowe w rządzie

W nowym rządzie p Sławka na 15 ministrów zasiada 9 osób wojskowych a mianowicie: pułk Sławek, pułk Pieracki, gen Sławoj - Składkowski, marsz Piłsudski, pułk Prystor, gen Hubicki, gen Neugebauer, pułk Boerner i płk Matuszewski Ogólnie mówiono, że wicepremierem będzie osoba pochodząca ze sfer gospodarczych Tymczasem stanowisko to zajął pułk Pieracki, dotychczasowy podsekretarz stanu w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych

Osobami „cywilnymi“ w rządzie są: p August Zaleski, p inż Kuehn, p Janta - Połczyński prok Michałowski, prof Leon Kozłowski i dr Czerwiński

Nowy gmach dyrekcji lasów państwowych

W Siedlicach odbyło się poświęcenie nowo wybudowanego gmachu dyrekcji lasów państw W uroczystości wzięli udział p min roln Jan a - Połczyński i dyrektor dep leśn Loret, wojewodowie lubelski i białostocki, biskup podlaski Przędziecki oraz miejscowi przedstawiciele władz

Kronika Sodalicji Marjańskiej uczniów gimnazjum w Chojnicach

(Dokończenie)

Walne zgromadzenie 16 czerwca 1924 r wybrało prefektem sodalicyi na rok szkolny 1924-25 Pawła Szynewskiego Cały rok oszczędzano na zakup sztandaru sodalicyjnego W tym też celu urządzono przedstawienie teatralne: „Ostatni dzień Flawjuszów“ Poświęcenie sztandaru nastąpiło w dzień naszego patrona św Alojzego, 21 czerwca 1925 r Prefektem sodalicyi był już wtedy Franciszek Bianek Wraz z nim uczestniczyło liczne grono naszych sodalisów w pierwszym kongresie związku Sodalicyi Marjańskiej uczniów szkół średnich który się odbył w Częstochowie w dniach 4 i 5 lipca 1925 r 8 grudnia 1925 r wystąpiła sodalicya sztuk teatralną: „Ogniste Węgle“ Uroczyste przyjęcie odbyło się 28 marca 1926 r, w który to dzień 24 kandydatów ślubowało wierność N Marji Pannie

Prefektem naszej sodalicyi na rok szkolny 1926-27 został Lucjan Strada Nowością tego roku jest szczególne zainteresowanie się sodalisów sprawami misyjnymi Powstało nowe kółko mi-

syjne, do którego należą wszyscy sodalisci, a mogą należeć i niesodalisci Kółkiem apologetycznym wyższemu opiekunem się w bardzo życzliwy sposób pan prof dr Sulkowski, który także już na ławie szkolnej należał do Sodalicyi Marjańskiej

W dzień jubileuszowy św Stanisława Kostki, 13 listopada 1926 r, urządziła sodalicya nasza uroczystą akademię

Prefektem w roku szkolnym 1927-28 zostaje Marceł Wielewski Praca postępową pod hasłem: „bądź czystym“ Tegoroczny wieczorek gwiazdkowy, 21 grudnia 1927 r wypadł szczególnie uroczysto, gdyż zaszczycił go swą obecnością pan wizytator Piekarski W marcu 1928 r, odegrała sodalicya sztuk teatralną „Andaluma“

Z wyborów na walnym zebraniu sodalicyi wyszedł jako prefekt na rok 1928-29 Roman Pyttlik Wielki zaszczyt spotkał naszą sodalicyę na początek tego roku Otóż jej założyciel i długoletni moderator ks prof dr Kirstein został prałatem Jego Świątobliwości Ojca św Piusa XI Ale radość ta miała się w krótko w smutek zamienił gdyż dwa miesiące potem zostaje ks prałat Kirstein proboszczem parafii N Marji Panny w Toruniu Zarządzenie biskupie zabrało go nam i wyrwało go z ulubionego pola pracy Smutny dzień 25 paździer-

nika 1928 r, bo dzień pożegnania naszego kochanego ks moderatora — — — W miesiąc potem nastąpiło powitanie nowego moderatora, ks Leonan Grzenkowicza Praca sodalicyjna tego roku szła pod hasłem: „bądź obowiązkowym“ w marcu 1929 r urządzono przedstawienie filmowe „Insulinda“

W dziesiątym roku sodalicyjnym piastuje godność prefekta Albin Makowski Hasło tegoroczne: „bądź konsekwentnym“ Znow zmiana moderatora, zostaje nim ks dr Jank Dwa dobyły się tego roku uroczyste przyjęcia: pierwsze w święto patronalne 8 grudnia, drugie w dzień pierwszej Komunii św 25 maja W święto patronalne sodalicya wystawiła starym zwyczajem sztuk teatralną „Bóg nie umiera“ Dwóch sodalisów z kl VII Zygfryd Bieda i Guntram Rolbiecki biorą udział w polskiej pielgrzymce nauczycielstwa i młodzieży szkolnej do Rzymu W ostatnich dniach tego roku i dziesięciolecia spotkał naszą sodalicyę niezwykle zaszczyt: zostaje zapisana do Złotej Księgi Kolonji Sodalicyjnej Ostatni ten zaszczyt oby był dobrem prorocstwem dla życia i pracy i rozwoju sodalicyi naszej na przyszłość

Nos cum Prole pia
Benedicat Virgo Maria!

CHOJNICE I POWIAT

Chojnice, dnia 10. grudnia 1930 r.

Dziesięciolecie sodalicii gimnazjalnej

Podniosła i niezapomnianą uroczystość z okazji dziesięcioletniej roczn. istnienia święciła w dzień Niepokalanego Poczęcia Najśw. Marii Panny, sodalicia gimnazjalna — Uroczystości rozpoczęły się uroczystym nabożeństwem w kościele gimnazjalnym, które odprawił moderator sodalicii gimnazjalnej ks. Dr. Jank — Przed Mszą św. czcigodny duszpasterz zwrócił się w serdecznych słowach do wiernych a w szczególności do sodalisów, po czym nastąpił uroczysty akt przyjęcia 8-miu nowych członków do grona czcicieli Marii — Po południu o godz. 5-tej odbyła się akademja przylicznie zgromadzonej publiczności — Utworem muzycznym rozpoczęto akademję — Ks. Dr. Jank w słowie wstępnym wita serdecznie przybyłych odczytując zarazem nadesłane życzenia — Ks. ks. biskupi ucieszeni dotychczasową działalnością przesyłają życzenia na dalszy okres pracy — Ks. prałat Kirstein założył sodalicii również nadsyła życzenia dla swych ukochanych sodalisów — Po odśpiewaniu „Gaude mater“ i wygłoszeniu deklamacji prefekt Wysocki zdaje relację z dotychczasowej działalności, naprawdę owocnej po części znanej już z kroniki

Z przeszło 200 przyjętych sodalisów, którzy po części są już w życiu, 46 poświęciło się stanowi kapłańskiemu — W końcu przemawia prof. Bieszk który wskazał na znaczenie sodalicii i potrzebę jej istnienia wśród młodzieży gimnazjalnej — Czasy dzisiejsze to okres szerzącej się bezbożności i niebezpieczeństw dla dusz młodych — Otóż sodalicia skupiająca w sobie młodzież szkół średnich ma być puklerzem i zagrodą przed wszetecznymi prądami dzisiejszych czasów, ma ona wychować zastęp sodalisów, całym sercem oddanych Matce Najświętszej gotowych służyć Jej wszystkimi siłami, uświadomionych w zagadnieniach religijnych spełniając to sodalicia przysłuży się Ojczyźnie, Ludzkości a przez to przysporzy promiennej chwale Bogu, Marii i Kościołowi jako likiem — Przemawiał również ks. Kan. Makowski, składając życzenia od sodalicii żeńskiej przy farze i szkoły gospodarczej — Odśpiewaniem hymnu zakończono akademję — Uroczystość ta niewątpliwie zostanie długo w pamięci uczestników — Do uświetnienia całego obchodu przyczyniły się chór gimnazjalny, orkiestra i poszczególni deklamatorzy

Posiedzenie Rady Miejskiej

Wczoraj wieczorem odbyło się zwyczajne jawne posiedzenie Rady Miejskiej pod przewodnictwem p. mecenasa Kopicznego przy udziale 17 radnych oraz w obecności burmistrza p. dr. Sobierajczyka oraz pp. radców Kaźmierskiego, Ulandowskiego i profesora Wagnera

Rada przyjęła do wiadomości okólnik p. Woje wody dotyczące ochrony kolei przed zaspami śnieżnymi

Komisja rewizyjna Miejskiej Kasy Oszczędności na posiedzeniu dnia 3 listopada stwierdziła stan kasy za październik br. w dochodach 88144,70 zł, w rozchodach: 37032,54 zł saldo: 51112,16 zł

Wniosek Magistratu dotyczący uznania terenu położonego przy ulicy Świętopełka na cele mieszkaniowe z dopuszczeniem zakładów przemysłowych odesłano do komisji budowlanej celem zapinowania — Chodzi tu o fabrykę sieci p. Jana Oszwałdowskiego, który zamierza na ulicy tej wybudować najnowszą fabrykę sieci

Zakup fabryki lnu nareszcie skuteczniono — Na wczorajszym bowiem posiedzeniu Rada uchwaliła fabrykę tę zakupić za cenę 45000 zł — Fabryka zostanie przebudowana na cele kwaterekowe dla tuż załogi wojskowej — Koszty przebudowy wynoszą 32000 zł — Wojsko przyrzeka całkowite nabycie fabryki, lecz tymczasem z powodu kryzysu gospodarczego nastąpić to nie może — Cena kupna rozłożona została na 4 raty po 5000 do 1940 roku — Kupno tej fabryki jest bardzo korzystne, gdy się zważy, że należy do fabryki 14 morgów placów budowlanych — Jednocześnie uchwalono zaciągnąć pożyczkę z Pomorskiej Krajowej Kasy Pożyczkowej w wysokości 20000 zł — Zaznaczyć jeszcze wypada, że przy przebudowie fabryki lnu wielka ilość naszych bezrobotnych znajdzie zatrudnienie

Uchwalono nałożyć na właścicieli działek gruntowych przyległych do ulic Gockowskiego i Drukiej 50 procent kosztów założenia wodociągów, co wynosić będzie około 4400 zł — Najbardziej ożywionymi punktami obrad były wnioski Magistratu o podwyższenie podatków — Otóż Magistrat wystąpił z wnioskiem o podwyższenie dodatku komunalnego od państwowego podatku przy myślowym na rok 1931-32 o całe 100 procent — Po obszernej dyskusji Rada jednogłośnie wnioski odrzuciła — Drugi wniosek Magistratu przewidywał podwyższenie dodatków komunalnych od opłat państwowych od patentów na wyrób i sprzedaż trunków i przetworów spirytusowych — Ten wniosek również jednogłośnie upadł, gdyż Rada stanęła na stanowisku, że obroty kupieckie stale maleją, wobec czego jest niemożliwym nakładać na kupców jeszcze większe ciężary podatkowe — Na restauratorów, których mamy w Choj-

nicach 18, chciano nałożyć około 2000 zł podatku. Otóż okazało się, że 36000 zł dodatku komunalnego od państwowego podatku przemysłowego wpłynęło dotąd około 16000 zł — Reszta ma wpływ do 1 lutego 1931

Wkońcu załatwiono jeszcze dwa wnioski Magistratu o przystąpienie gminy miejskiej Chojnic do członka Towarzystwa Konwiktu w Chojnicach i przyjęto regulamin przytułku Miejskiego — Jako ostatni punkt obrad przyjęto dodatkowy budżet na rok 1930-31, który się kończy w dochodach i rozchodach sumą 161526 zł

Jawne posiedzenie zakończyło się o godzinie 22,15, poczem odbyło się posiedzenie tajne

Zebrań Powstańców i Wojaków

Na ostatnim zebraniu Towarzystwa Powstańców i Wojaków, któremu przewodniczył prezes p. Pawłowicz, wygłosił p. profesor Sankiewicz piękny wykład o powstaniu listopadowym, który zebrani nagrodzili gorącymi oklaskami — W dyskusji nad referatem przemawiali pp. Grygiel, Banaś i Knyba, poczem jeszcze raz zabrał głos p. profesor, omawiając niektóre szczegóły powstania — Następnie załatwiono kilka ważnych spraw towarzyskich między innymi uchwalono urządzenie zebrań wain w dniu 7 stycznia o godzinie 8 wieczorem jedną godzinę przedtem zaś zwykłe miesięczne — Na wniosek p. Budzińskiego złożono do browolne datki na łódź podwodną „Odpowiedź Treviranusowi“ w kwocie 33,45 zł

Wystawę robót

Z fabryki sieci p. Oszwałdowskiego oglądać można w oknie wystawowym firmy Wiwiorra przy Rynku — Są tam wspaniałe firany, obrusy itp., wyrabiane w fabryce tej pod artystycznym kierownictwem p. Anny Oszwałdowskiej — Prawie wszystkie wystawiane okazy są już sprzedane oraz kilkakrotnie zamówione

Termin likwidacji zapasów niezarejestrowanych wódek gatunkowych

Związek Towarzystw Kupieckich na Pomorzu przypomina, że termin ukończenia likwidacji zapasów niezarejestrowanych wyrobów wódek gatunkowych, znajdujących się w zakładach detalicznej sprzedaży, upływa z dniem 31 grudnia 1930 r.

Z Pomorza

Wielkopolskie i Pomorskie Towarzystwo Rybackie w Bydgoszczy

wzorem lat ubiegłych przystępuje do przeprowadzenia akcji zarybienia węgorem wód położonych na terenie województw Poznańskiego i Pomorskiego

Dzięki kilkuletniej praktyce i zastosowanym na podstawie doświadczenia udoskonaleniom — można stwierdzić, iż narybek węgorza może być dostarczony nawet do najodleglejszych punktów dostawy w stanie zupełnie dobrym

Cena narybku jest niesłychanie niska, gdy za 1 kg (około 4000 sztuk) wynosi loco punkt rozdziałczy w Bydgoszczy, przy zamówieniach do 1 kg — 64 zł, od 1 kg do 2 i pół — 62 zł, ponad 2 i pół — 60 złotych

Zamówienia na narybek przyjmuje się tylko 1 stycznia 1931 r. Nabywcom udziela się dogodnych warunków spłaty Członkowie Towarzystwa korzystają z 5 proc. ulgi od wyżej podanych cen narybku

Po wszelkie informacje i po blankiety zamówieniowe należy zgłaszać się pod adresem: Wielkopolskie i Pomorskie Towarzystwo Rybackie Bydgoszcz, Kwiatowa 4, tel. 14-26

Toruń — Popisy „Człowieka muchy“ — Odbyły się tu popisy akrobatyczne znanego w całej Polsce człowieka - muchy p. Nazarewicza. O godz. 13-tej przybył na ul. Mała Garbary p. Nazarewicz, gdzie do zebranych tłumów wygłosił krótkie przemówienie, zaznaczając, że jest to ostatni jego występ w Polsce. Następnie p. Nazarewicz wspiął się po fasadzie na 4-ro piętrowy gmach, na którego dachu wykonał szereg niebezpiecznych ewolucyj, poczem tą samą drogą powrócił na ziemię. Połowę uzyskanych z tej imprezy dochodów p. Nazarewicz przeznaczył na fundusz pomocy dla P. W.

Po Barthou — senator Laval tworzy rząd we Francji

Paryż — Barthou zrzekł się misji tworzenia gabinetu

Paryż — Senator Laval, wezwany przez prezydenta Doumergue, przybył do pałacu Elizejskiego. Wychodząc Laval oświadczył, że misję utworzenia gabinetu zasadniczo przyjął. Złożył prezydentowi Doumergue ostateczną odpowiedź

Paryż — W toku rozmowy z Lavallem Tardieu obiecał mu najzupełniejszą współpracę

Brat Mikada u Ojca św.

Ojciec przyjął księcia krwi Japonji Takamatsu brata Mikada

W sali pałacu papieskiego powitali księcia reprezentanci korpusu watykańskiego pod komendą naczelnego dowódcy. Papież oczekiwał na gościa w małej sali tronowej. Po audjencji powitalnej księżę przedstawił Ojcu św. swą świtę, poczem udał się z wizytą do kardynała sekretarza stanu Pacelli'ego

16 grudnia 1930 r.

Nie zwlekaj z nabyciem radjoodbiornika

Koleje polskie planują budowę 3,000 klm nowych linii

Łącznie z wprowadzoną w życie komercjalizacją naszych kolei, zapowiadana jest na najbliższe lata, poważna rozbudowa naszej sieci kolejowej — Biuro studjów min. komunikacji opracowało plan budowy nowych linii łącznej długości 3000 klm

21 pasażerów ciężko rannych w katastrofie autobusowej

W pobliżu Klein Herrnitz koło Opawy wydarzyła się ciężka katastrofa komunikacyjna. Autobus, którym 25 osób wracało z teatru do Bömerstadt, zderzył się z autem osobowym i przewrócił się — 21 pasażerów odniosło rany, częściowo ciężkie

Komisja przygotowawcza konferencji rozbrojeniowej

przyjęła do wiadomości ostateczną zgodę Anglii na kompromis, przynajmniej mniejszym potęgą morską, między innymi Polsce, wielką swobodę w repartycji tonażu — Przyjęła też wniosek gen. Kasprzyczkiego o obowiązkową ogłaszania szczegółów sił technicznych lotnictwa cywilnego — Wniosek niemiecki o zakaz tanków i dział ciężkich odrzuciła, jak również i wniosek niemiecki o zwołanie ogólnej konferencji rozbrojeniowej na 5 listopada 1931 — Termin ma wyznaczyć Liga — Podobno konferencja odbyć się ma w Wiedniu

Życiem przypłacił zdobycie bramki

Na jednym z boisk berlińskich wydarzył się w czasie meczu piłkarskiego śmiertelny wypadek. Oto młody, 25-letni gracz odbił piłkę piersiami, uzyskując dzięki temu bramkę dla swej drużyny. W godzinę później gracz ten zakończył życie. Jak się okazało, w czasie odbicia piłki piersiami doznał on nadwyrężenia mięśnia sercowego, co spowodowało tragiczną jego śmierć

Masy ziemi obsuwają się na miasto

Jak z Tessalji donoszą, w pobliżu miasta Trikala obsunęły się wielkie masy ziemi, powodując zawalenie się 17 domów. Szereg dalszych domów doznał poważnych uszkodzeń. Ludność ogarnęła paniką. Obawiają się dalszego obsuwania się ziemi. Liczba rannych wynosi 20 osób. Mieszkańcy zagrożonych domów opuścili swoje mieszkania i boją się do nich powrócić

Giełda Płodów Rolnych w Poznaniu

Poznań, dnia 9. XII. 1930 r.

Warunek: handel hurt. fr. st. załad. ładunki wagi — dostawa zaraz za 100 kg., w złotych.

Złoto	18,00—18,50
Pszonica	23 25—24,75
Jęczmień przemiatowy	20 00—21 50
Jęczmień brow.	25,00—27,00
Owies	18 75—20,00
Mąka 2. 65% w w. work.	—31,50
Mąka p. 65% w w. work.	44,00—47,00
Otręby żytnie	11,25—12 25
Otręby pszenne	13,00—14,00
Rzepak	41 00—43,00
Groch polny	00,00—00,00
Groch Victoria	27,00—32,00
Ziemniaki jadalne	2,00— 2,30

RUCH W TOWARZYSTWACH

Koło Pań K P W — Zebranie miesięczne odbędzie się dziś o godzinie 18 w poczekalni 1 klasy dla kobiet — O liczny udział uprasza Zarząd

Zebrań żeńskiej konferencji św. Wincentego a Paulo odbędzie się w środę dnia 10 grudnia br. o godzinie 5 po południu w klasztorze — O liczny udział uprasza Zarząd

Zjednoczenie Kolejowców Polskich (ZKP) Oddział Chojnic zwołuje na środę dnia 10 bm o godz. 20 w lokalu p. Jażdżewskiego zebranie miesięczne. Porządek dzienny zebrania ogłoszony będzie w lokalu zebrań — Członków uprasza się o liczne przybycie. Zarząd Oddziału Z K P

Towarzystwo Główna Sokół — W czwartek 11 bm odbędzie się plenarne zebranie T G Sokół o godzinie 20 w salce p. Węsierskiego — Między innymi ważnymi sprawami jak zlot w Gdyni itd. wygłosi prezes druha prof. Szczepański referat na temat Pomorza i jego znaczenia dla Polski — Temat w obecnym czasie Miesiąca Pomorza nader aktualny, dlatego powinniśmy wszyscy druhowie którym sprawy morza i Pomorza leżą na sercu stawić się na to zebranie, Drużny oczywiście zaprasza się także — Każda winna nową drużyną ze sobą przyprowadzić

Wczoraj przed poł. o godz. 10¹/₄ zmarła po długich, ciężkich cierpieniach zaopatrzona Sakramentami św., nasza droga ciocia

ś. p.

Joanna Jeleniewska

O czym w nieutulonym żalu w imieniu całej rodziny donosi

Aleksander Jeleniewski.

Chojnice, dnia 10. grudnia 1930.

Odprowadzenie zwłok do kościoła farnego odbędzie się w piątek, dnia 12. XII. 1930 o godzinie 10-te przedp., następnie pogrzeb.

Centrala Instalacji Elektrycznych Oton Rott - Chojnice

SPECJALNOŚĆ:
Zakładanie światła i zapedu elektr. oraz nawijanie motorów

Zakup i sprzedaż stało i zmiennie prądowych motorów.

Najpiękniejszym podarkiem gwiazdkowym jest

PIANINO JÄHNEGO.

Zachwycająco szlachetny dźwięk każd. instrumentu

Złote medale - Grand Prix

Fabryka Fortepianów

W. JÄHNE

Bydgoszcz, ulica Gdańska 149, Telefon 2225

Filje: Grudziądz, ulica Toruńska 17-19,
Poznań, ulica Gwarna 10.

Najdogodniejsze warunki spłaty.

Szanownej Publiczności podaję łaskawie do wiadomości, iż

z dniem 1. XII. 30 r. przeniosłam mój

skład kapeluszy

z ul. Człuchowskiej 8. na ul. Gdańską 29.
(dawn. Benewitz). Skład Modniarski

Gertruda Weiland (Chojecka)

Obwieszczenie.

Każdy obco krajowiec, przebywający stale w Polsce, winien być w posiadaniu karty osiedlenia.

Podanie o karty osiedlenia wnosić należy do Starostwa na formularzu przepisowym, które na obwód m. Chojnice otrzymać można w Starostwie, pokój 18.

Chojnice,
dnia 9. grudnia 1930 r.

Magistrat.

Przetarg przymusowy

W czwartek dnia 11. XII. 30 r. o godz. 10-tej sprzedam

w **Cołdankach** najwięcej dającym za gotówkę:

- 70 warchlaków,
- 1 lokomobilę,
- 1 młóckarkę.

w **Nowym - Dworze** przed sołectwem o godz. 11-tej:

- 1 konia,
- 1 wóz roboczy,
- 1 młóckarkę,
- 1 maszynę do koszenia trawy.

w **Ogorzellnach** przed sołectwem o godz. 13-tej:

- 1 jałowkę,
- 2 warchlaki,
- 1 lornetkę myśliwską,
- 1 żniwiarkę,
- 1 powózkę krytą,
- 1 szafę ogniotrwałą,
- 1 fuzję.

W. Kowalski
komornik sądowy
Chojnice.

Grog - rum

mocny, smak wina

Grog - wino czerwone

Arak, konjaki

(Przepadanki i Wypalanki)
à 8.75, 9.25, 9.75, 14.-, 17.50
poleca

Albert Ludwig.

Koń - sprzedaż

W sobotę dnia 13. grudnia 1930 r. o godz. 11,15 sprzedany będzie na publicznej licytacji 1 koń służbowy przy ul. Strzeleckiej Nr. 15.
Inspektorat Straży Granicznej

Bardzo dobre

orzechy włoskie

podłużne i okrągłe

i orzechy małe

poleca

Albert Ludwig.

Zboże

po najwyższych cenach kupuję.

Jerzy Tuchler
Chojnice, Telef. 25

Miód sztuczny i syrop

(ciemno niebieski)

poleca

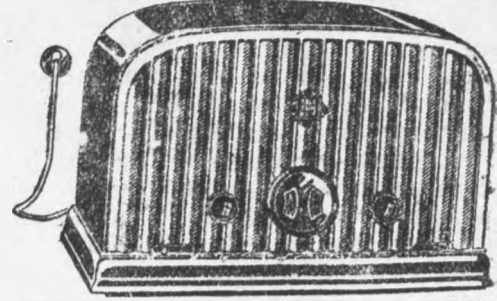
Albert Ludwig.

RADJO-ODBIORNIK

DLA SŁUCHACZY O WYSOKICH WYMAGANIACH

TELEFUNKEN 33 W

z przyrządem do zwiększania selektywności

3 LAMPY, lecz najlepszy aparat tego rodzaju, jaki obecnie można zbudować. Przyrząd do zwiększania selektywności umożliwia doskonały odbiór nawet bardzo odległych stacji.

TELEFUNKEN

NAJSTARSZE DOŚWIADCZENIE—NAJNOWSZA KONSTRUKCJA

Kino Nowości

Dziś w środę 10 bm. o godz. 3.30 6 i 8 15

Ulubieńcy wszystkich! Jedyni Królowie humoru!

Pat i Patachon

w swym najlepszym i najnowszym filmie

SRÓD LUDOŻERCÓW

Arcywesoły film zrealizowany podczas specjalnej ekspedycji do Afryki. Kapitalne sceny. Werwa Temperment.

Śmiech to zdrowie!

Humor to życie!

Zapomnijmy na 2 godziny, o wszelkich troskach życiowych, a tego pragniemy w tak ciężkich czasach wszyscy, więc skorzystajmy z sposobności a uśmiejemy się serdecznie.

Nadprogram:

Pierwszy Krajowy Kongres Eucharystyczny w Polsce
Poznań 26. VI. 1930 r.

Ceny zwykłe!

Sala dobrze ogrzana!

Uprasza się o liczniejsze korzystanie z przedstaw. o godz. 6. po poł.

Dla dzieci i młodzieży: przedstaw. codzienne o godz. 3.30

Agendy dla Handlu i Przemysłu 1931 r.

poleca

„Księgarnia Dziennika Pomorskiego“.

Świeże

migdały - olbrzymie

i migdały słodkie

w zwyczajnej wielkości.

poleca

Albert Ludwig.

Czy Szan. Państwo zaopatrzyli się już w podarki gwiazdkowe dla swych bliskich?

Proszę zwiedzić mój interes bez przymusu kupna, a przekonacie się Szanowni Państwo o wielkim wyborze najrozmaitszych **PODARKÓW GWIAZDKOWYCH**, jak:

towary więznione, trykotaże, koszule dzienne, skarpetki,

rękawiczki, krawaty, artykuły skórzane, robótki ręczne,

towary mosiężne i niklowe. Kryształ, porcelana, szkło i fajans

Ludwig Rasch

Chojnice